

**Mr. sc. Dara Crnić-Babić, Ministarstvo vanjskih poslova
Bosne i Hercegovine/Ministry of Foreign Affairs of Bosnia and Herzegovina
Olja Babić, dipl. politikolog/Graduated politicologist**

UDK 341.76 (497.6)

Pregledni naučni članak

DIPLOMATSKE AKTIVNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE

DIPLOMATIC ACTIVITIES OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Sažetak

Strateški prioritet vanjske politike Bosne i Hercegovine je ispunjavanje uslova koje joj je međunarodna zajednica postavila na putu ka punopravnom članstvu u Evropskoj uniji i NATO-u. Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU 2008. godine u Luksemburgu započeo je novi izazov ali i težak period za ostvarivanje ovog strateškog cilja koji je postavljen u vanjskoj politici i diplomatskim aktivnostima Bosne i Hercegovine.

Predmet istraživanja ovog rada sastoji se u naučnom analiziranju diplomatskih aktivnosti države temeljem Opštih pravaca i prioriteta u vođenju međunarodnih odnosa, utvrđenih od strane Predsjedništva Bosne i Hercegovine u periodu od 1992. godine do danas.

Korištenjem kvalitativne i kvantitativne metode o učešću Bosne i Hercegovine u djelovanju međunarodnih organizacija, bilateralnim susretima sa predstavnicima, prije svega, susjednih država ali i drugih zemalja u svijetu, u radu se došlo do potvrde spoznaja o sve aktivnijem uključivanju bosanskohercegovačke diplomatije u rješavanju otvorenih pitanja kao prijetnji održavanju trajnog mira i stabilnosti uz puno uvažavanje svih subjekata međunarodnog prava.

Kao važan vanjskopolitički faktor za stabilizaciju i budućnost Bosne i Hercegovine potvrđuje se stvaranje novog imidža diplomatije Bosne i Hercegovine, naročito nakon položaja jedne od deset zemalja nestalnih članica Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda.

Ključne riječi: vanjska politika, međunarodna saradnja i odnosi, diplomatske aktivnosti, strateški cilj i prioriteti

Summary

The strategic priority of Bosnia and Herzegovina's foreign policy is fulfilling conditions that international community imposed on the road for the membership of European Union (EU) and NATO. By signing the stabilization and association agreement with EU in 2008 in Luxembourg, the new challenge has started as well as difficult period in order to complete this goal that has been imposed upon in foreign policy and diplomatic activities of Bosnia and Herzegovina

The subject of the research of this work consists of scientific analysis of diplomatic activities of Bosnia and Herzegovina based on directions and priorities in the international relations, based upon decisions of Bosnian Presidency from 1992 to today.

Work, which is based by using qualitative and quantitative methods for Bosnia and Herzegovina's participation in international organizations, bilateral meetings with representatives of neighboring countries as well as other countries, has to come to conclusion that more active participation of Bosnia's diplomacy in solving open questions is beneficial for long lasting peace and stability with full respect of all subjects of international law.

As an important foreign policy factor for stabilization and future of Bosnia and Herzegovina, is the new image of Bosnian diplomacy, especially after position one of ten countries of non-permanent members of United Nations.

Key words: *foreign policy, international relations, diplomatic activities, strategic goals and priority.*

Uvod

Bosna i Hercegovina¹ i njena vanjska politika značajan su činilac u razvoju međunarodnih odnosa i uspostavljanju diplomatskih odnosa na osnovama međunarodnog prava i punopravnog članstva u međunarodnim

¹ Međunarodnom priznanju BiH prethodilo je održavanje referendum za nezavisnost i otcjepljenje od Socijalističke federativne republike Jugoslavije 1. marta 1992. godine. Međunarodno priznanje i nezavisnost Bosna i Hercegovina je stekla 1. aprila 1992. godine kada je 12 država Evropske unije priznalo suverenitet Bosne i Hercegovine: SR Njemačka (6. aprila 1992. god., diplomatski odnosi uspostavljeni 13. novembra 1992. god.), Turska (6. aprila 1992. god., diplomatski odnosi od 29. avgusta 1992. god.), Velika Britanija (7. aprila 1992. god., diplomatski odnosi od 13. aprila 1992. god.), Kanada (7. aprila 1992. god., diplomatski odnosi od 14. decembra 1995. god.), Sjedinjene Američke Države (8. aprila 1992. god., diplomatski odnosi od 18. juna 1993. god.), Francuska (8. aprila 1992. god., diplomatski odnosi od 12. novembra 1992. god.), Austrija (8. aprila 1992. god., diplomatski odnosi od 8. aprila 1992. god.), a zatim slijede Saudijska Arabija, Albanija, Ruska Federacija i druge zemlje.

organizacijama.² Više od dvije decenije proteklo je od početka uspješno vođenih i uspostavljenih diplomatskih odnosa Bosne i Hercegovine, što je povod za sveobuhvatnu analizu međunarodnih aktivnosti i djelovanja nadležnih državnih organa na osnovama vođenja vanjske politike Bosne i Hercegovine u svijetu, koju je utvrdilo Predsjedništvo Bosne i Hercegovine³ kao najviši državni organ.

Opšti pravci i prioriteti za provođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine⁴ sadrže pravce djelovanja bosanskohercegovačke diplomatije u svijetu, a naročito u odnosu prema susjednim zemljama, kao trajni prioritet unapređenja saradnje na osnovama zajedničkog interesa i načelima ravnopravnosti, uzajamnog uvažavanja i poštivanja suvereniteta i teritorijalnog integriteta.

Jedna od specifičnosti diplomatije Bosne i Hercegovine u periodu nakon uspostave mira na ovim prostorima potpisivanjem Dejtonskog mirovnog sporazuma ogleda se u razvijanju bilateralnih odnosa „sa državama članicama Upravnog odbora Vijeća za provođenje mirovnog sporazuma, Sjedinjenim Američkim Državama, Ruskom Federacijom, Velikom Britanijom, Francuskom, Kinom i ostalim državama članicama Vijeća sigurnosti Organizacije ujedinjenih naroda, državama članicama Evropske unije, državama u regionu, članicama Organizacije islamske konferencije i ostalim državama koje su doprinosile i još uvijek doprinose obnavljanju i razvijanju Bosne i Hercegovine.“⁵

U savremenom globalnom svijetu, u kome su u odnosima među državama često prisutne neravnopravnosti, korištenjem argumenata snage⁶ u rješavanju svjetskih kriznih žarišta i drugih problema sa kojima se susreće svjetska zajednica, državama poput Bosne i Hercegovine, koje su se trebale izboriti za svoju poziciju u međunarodnim odnosima, nije bilo lako u protekle dvije decenije suočiti se sa svim izazovima koji su bili pred njima. Bosna i Hercegovina, njena vanjska politika, međunarodni odnosi i diplomatija tražili

² Bosanskohercegovački entiteti su završetkom pregovora i potpisivanjem Sporazuma u Dejtonu (SAD) 14. decembra 1995. „izgubili“ svojstvo subjekata međunarodnog prava, a da ga, *de jure*, nikada nisu ni imali.

³ <http://www.predsjednistvobih.ba/nadl/1/?cid=6,2,1>.

⁴ <http://www.predsjednistvobih.ba/vanj/?cid=3564,2,1>.

⁵ Opšti pravci i prioriteti provođenja vanjske politike BiH, <http://www.predsjednistvobih.ba/vanj/?cid=3564,2,1>.

⁶ „Snažnim državama nisu potrebni ambasadori, njihova snaga govori za sebe, dok je za male države veoma bitno kako se izražavaju“, Albert Ajnštajn.

su i našli svoje mjesto i ugled u međunarodnim odnosima. Miroljubivom politikom nemiješanja u unutrašnje odnose drugih država, poštujući suverenitet, prije svega, susjednih zemalja ali i drugih u svijetu, Bosna i Hercegovina i njena diplomatija bili su veoma aktivni na međunarodnoj političkoj sceni u protekle dvije decenije, među kojima se ističe i položaj nestalne članice u Vijeću sigurnosti Organizacije ujedinjenih naroda.⁷

Prioriteti vanjske politike

Načela, pravci i prioriteti vanjske politike Bosne i Hercegovine odraz su geopolitičkog položaja država u regionu ali i tradicionalnih dobrosusjedskih odnosa koje je ostvarila u periodu od 1992. godine do danas. Državni organi i institucije Bosne i Hercegovine aktivno prate globalizacijske procese u svijetu dajući svoj doprinos rješavanju političkih i ekonomskih problema kako u svijetu tako i regionu jugoistočne Evrope i ubrzavanju procesa pridruživanja Evropskoj uniji. Opredijeljena za politiku rješavanja međudržavnih konflikata mirnim putem, poštujući načela međunarodnog prava, Bosna i Hercegovina se zalaže za konstruktivni dijalog kod svih otvorenih pitanja.

Bosna i Hercegovina nema strategiju vanjske politike ni zakon o vanjskim poslovima, tako da Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, koje je prema Ustavu Bosne i Hercegovine nadležno za vođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine, usaglašava stavove među tročlanim Predsjedništvom BiH u svakom konkretnom slučaju.

Prioriteti u vanjskoj politici Bosne i Hercegovine⁸ su evroatlantske integracije (NATO i EU), jačanje regionalne saradnje i ekonomske diplomatije. Kad je riječ o ulasku Bosne i Hercegovine u Organizaciju sjevernoatlantskog ugovora (North Atlantic Treaty – NATO), čine se

⁷ Dvogodišnji mandat od 1. januara 2010. godine.

⁸ Očuvanje i zaštita nezavisnosti, suvereniteta i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine u međunarodno priznatim granicama; potpuna i dosljedna implementacija Opšteg mirovnog sporazuma; učešće Bosne i Hercegovine u multilateralnim aktivnostima, posebno u sklopu sistema Ujedinjenih naroda (UN), Vijeća Evrope, Organizacije za sigurnost i saradnju u Evropi (OSCE), Organizacije islamske konferencije (OIC); promocija Bosne i Hercegovine kao partnera u međunarodnim ekonomskim odnosima i aktivnosti koje će omogućiti prijem Bosne i Hercegovine u Svjetsku trgovinsku organizaciju (WTO) i druge međunarodne organizacije i asocijacije.

izuzetno veliki naponi za prijem u punopravno članstvo. NATO-ov Koordinacioni tim Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (NKT) uspostavljen je u novembru 2007. godine u cilju koordinacije svih međunarodnih aktivnosti u vezi sa obavezama Bosne i Hercegovine koje proističu iz sudjelovanja Bosne i Hercegovine u NATO-programu „Partnerstvo za mir“. Odsjek Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine za saradnju sa NATO-om i „Partnerstvo za mir“ (The Partnership for Peace-PfP) koordiniraju i prate navedene aktivnosti nadležnih državnih organa i institucija Bosne i Hercegovine.

Na Samitu NATO-a, održanom od 21. do 23. maja 2012. godine u Čikagu (SAD), potvrđeno je od strane najviših organa NATO-a da je Bosna i Hercegovina na sigurnom putu ka punopravnom članstvu. Bosna i Hercegovina ispunjava uslove sa Samita iz Talina koji se tiču pitanja perspektivne vojne imovine kao i poduzimanja aktivnosti u cilju dostizanja NATO-standarda u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine. Punopravno članstvo Bosne i Hercegovine u NATO-u biće garancija stabilnosti i mira ne samo za Bosnu i Hercegovinu već i za cijeli region jugoistočne Evrope.

Bosna i Hercegovina opredijeljena je za borbu protiv terorizma i organizovanog kriminala, u skladu sa rezolucijama Organizacije ujedinjenih naroda, Komiteta za borbu protiv terorizma Vijeća sigurnosti UN-a kao i jačanja globalne saradnje u ovoj oblasti. Svojim aktivnim učešćem Bosna i Hercegovina doprinosi okončanju postupaka sukcesije nakon raspada bivše Socijalističke federativne republike Jugoslavije uz poštivanje prava i obaveza koje iz tog postupka proizlaze.

U oblasti vođenja vanjske politike Bosne i Hercegovine⁹ u protekle dvije decenije među članovima Predsjedništva Bosne i Hercegovine nije bilo većih preglasavanja o bitnim pitanjima iz djelokruga rada i nadležnosti odnosno korištenja mehanizma za zaštitu vitalnog nacionalnog interesa (opoziv veleposlanika). Predsjedništvo Bosne i Hercegovine provodilo je utvrđenu vanjsku politiku zemlje donošenjem odluka shodno ustavnim ovlaštenjima: imenovanje veleposlanika i drugih predstavnika Bosne i Hercegovine u

⁹ U preambuli Ustava Bosne i Hercegovine definisano je da je Bosna i Hercegovina posvećena miru, pravdi, toleranciji i pomirenju, opredjeljenja za suverenost, teritorijalni integritet i političku nezavisnost Bosne i Hercegovine u skladu sa međunarodnim pravom. Bosna i Hercegovina prihvatila je međunarodne standarde u skladu sa pravima i slobodama predviđenim u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenim protokolima koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

međunarodnim organizacijama i institucijama, donošenje odluka o vođenju pregovora za zaključivanje međunarodnih ugovora, davanje ovlaštenja za pristupanje Bosne i Hercegovine međunarodnim konvencijama, protokolima i slično, otkazivanje bilateralnih i multilateralnih međunarodnih ugovornih obaveza, donošenje odluka o ratifikaciji navedenih ugovora uz saglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Razmimoilaženja članova Predsjedništva Bosne i Hercegovine u provođenju vanjske politike ogledaju se uglavnom u različitim stavovima o pitanjima u odnosu na međunarodne odnose u pojedinim zemljama (Država Izrael, Država Palestina, Republika Irak, Sirijska Arapska Republika, Libija, Ukrajina i sl.).

Bilateralni susreti najviših državnih predstavnika Bosne i Hercegovine sa predstavnicima zemljama u okruženju su intenzivirani. Preostalo je da se riješi veoma mali broj spornih pitanja (uglavnom pograničnih), ekonomska, kulturna i naučna saradnja jačaju, regionalne inicijative su u sponu. Brojni su multilateralni sastanci na kojima predstavnici Bosne i Hercegovine aktivno učestvuju u radu organa međunarodnih organizacija inicirajući prijedloge za rješavanje međunarodnih sporova u svijetu.

Regionalna saradnja

Unapređenje saradnje sa susjednim državama, naročito Republikom Hrvatskom, Republikom Srbijom i Republikom Crnom Gorom, na osnovama zajedničkog interesa i načelima ravnopravnosti, uzajamnog uvažavanja i poštivanja suvereniteta i teritorijalnog integriteta, trajni je prioritet Bosne i Hercegovine. Zahvaljujući redovnim diplomatskim aktivnostima, saradnjom najviših državnih predstavnika, djelovanjem stalnih komiteta za saradnju u pojedinim oblastima od obostranog interesa, zaključivanjem međunarodnih sporazuma, intenzivira se bilateralna saradnja.

Bilateralni odnosi između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske su tradicionalno dobrosusjedski sa velikim brojem posjeta na visokom državnom političkom nivou. Diplomatski odnosi uspostavljeni su 21. januara 1992. godine. Politički, ekonomski, kulturni, naučni i drugi oblici međunarodne saradnje su zadovoljavajući. Broj neriješenih međudržavnih pitanja se smanjuje i rješava intenziviranjem bilateralnih odnosa putem posebno formiranih komisija i odbora.

Bosna i Hercegovina i Republika Srbija uspostavile su diplomatske odnose 15. januara 2001. godine. Republika Srbija kao potpisnica i garant Dejtonskog mirovnog sporazuma razvija diplomatske odnose sa Bosnom i Hercegovinom u skladu sa dejtonskim principima i principima dobrosusjedstva, kao jednim od svojih vanjskopoličkih prioriteta i daje izuzetan značaj razvoju bilateralnih odnosa sa Bosnom i Hercegovinom, što potvrđuju brojni bilateralni susreti u obje države.

Bosna i Hercegovina i Crna Gora imaju prijateljske odnose i kontinuiran dijalog na svim nivoima diplomatskog djelovanja kojim se dosljedno ističe potreba daljeg unapređenja saradnje i dobrosusjedskog partnerstva, kao osnove trajne stabilnosti, mira i razvoja u regionu. Bosna i Hercegovina i Crna Gora uspostavile su diplomatske odnose 14. septembra 2006. godine.

Zahvaljujući diplomatskim aktivnostima, imidž Bosne i Hercegovine u međunarodnim odnosima je na zavidnom nivou. Bosna i Hercegovina bila je domaćin brojnih međunarodnih konferencija i regionalnih inicijativa. Balansiranje između različitih svjetskih sila osnova je uspjeha diplomatije Bosne i Hercegovine u proteklom periodu unapređujući bilateralne odnose sa državama članicama Ujedinjenih naroda i Evropske unije.

Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine¹⁰ zaduženo je za provođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine, uspostavljanje i jačanje diplomatskih odnosa putem 57 diplomatsko-konzularnih predstavništava u svijetu.¹¹

Na području Sjeverne Amerike otvorena su Veleposlanstva Bosne i Hercegovine u Vašingtonu, Misija pri OUN-u u Njujorku, Generalni konzulat u Čikagu i Veleposlanstvo BiH u Otavi (Kanada), gdje su ujedno i sjedišta svjetskih međunarodnih organizacija i vrlo brojna bosanskohercegovačka dijaspora.

¹⁰ U Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine djeluju sektori za: bilateralne poslove, multilateralne poslove, međunarodnopravne i konzularne poslove i opšte poslove; uredi za: odnose sa javnošću, reviziju, posebne diplomatske aktivnosti i diplomatsku obuku; odjeljenja za: planiranje i informisanje, diplomatski imunitet, međunarodnu naučnu, tehničku, obrazovnu, kulturnu i sportsku saradnju (http://www.mfa.ba/vanjska_politika_bih/osnovni_pravci_vanjske_politike_bih/?id=2).

¹¹ U Evropi se nalazi 35 (61,40%), Aziji 14 (24,56%), Africi tri (5,26%), Sjevernoj i Južnoj Americi četiri (7,01%) i Australiji jedan (1,75%); obrađeni podaci na osnovu kvantitativne analize ukupnog broja DKP BiH.

Diplomatsko-konzularna predstavništva Bosne i Hercegovine (45 veleposlanstava) nerezidentno pokrivaju još 43 međunarodno priznate države prema slijedećoj geografskoj raspoređenosti: Evropa (18), Azija (15), Afrika (6), Sjeverna i Južna Amerika (3) i Australija (1), država Novi Zeland. Posmatrajući raspoređenost diplomatsko-konzularne mreže Bosne i Hercegovine u svijetu, uočava se ravnomjernost u geografskim područjima, sjedištima međunarodnih organizacija, finansijskih institucija i centara svjetske moći, što će svakako poslužiti za dalju kvalitativnu obradu i donošenje odluka o racionalizaciji diplomatsko-konzularne mreže od strane Predsjedništva Bosne i Hercegovine koje vodi vanjsku politiku Bosne i Hercegovine.

Multilateralne aktivnosti

Regionalne inicijative za koje se aktivno zalaže Bosna i Hercegovina veoma su bitan faktor multilateralnih diplomatskih aktivnosti u oblasti provođenja vanjske politike.¹² Bosna i Hercegovina aktivna je unutar *Pakta za stabilnost u jugoistočnoj Evropi* u naporima da se ojača mir, demokratija, ljudska prava i ekonomski napredak, što ima za posljedicu stabilnost u cijelom regionu. Cilj saradnje zemalja članica SEECP-a je jačanje sigurnosti, dobre političke atmosfere i ekonomskih odnosa te saradnje u oblasti demokratije, pravosuđa, jačanja ljudskih resursa i borbe protiv ilegalnih aktivnosti i terorizma kako bi se region jugoistočne Evrope transformisao u prostor mira i stabilnosti. Na sastanku ministara vanjskih poslova zemalja članica *Procesa za saradnju u jugoistočnoj Evropi*, koji je održanom u junu 2012. godine u Beogradu, iznesene su ocjene o značajnom unapređenju regionalne saradnje koja za Bosnu i Hercegovinu predstavlja ne samo uslov za ulazak u Evropsku uniju već i potrebu regiona za saradnjom koja dobija značajne podsticaje i mehanizme od strane Evropske unije.

U sklopu *Centralnoevropske inicijative*¹³, a pod motom „Regionalna saradnja za evropske integracije“, održane iste godine u Trstu, predstavnici Bosne i

¹² Usmjeravanje aktivnosti u okviru regionalne i subregionalne saradnje – unutar Centralnoevropske inicijative (CEI), Procesa saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECP), Pakta za stabilnost u jugoistočnoj Evropi, Inicijative za saradnju država jugoistočne Evrope (SECI), Jadransko-jonske inicijative, Dunavskog procesa saradnje (DCP) i dr.

¹³ Centralnoevropska inicijativa (CEI) je regionalni forum za saradnju i konsultacije između zemalja članica, Italije i Austrije, sa istočnoevropskim zemljama. Članice foruma su sve države nastale na prostoru bivše SFR Jugoslavije, istočnog bloka, uključujući i Albaniju i tri bivše sovjetske republike (Moldaviju, Ukrajinu i Bjelorusiju).

Hercegovine učešćem u raspravi o važnim regionalnim pitanjima i inicijativama doprinijeli su stvaranju uslova da se osnaži put Bosne i Hercegovine ka evroatlantskim integracijama. Od 18 država koje djeluju kroz Centralnoevropsku inicijativu, devet je članica Evropske unije, što je neprocjenljiva vrijednost za dalji razvoj odnosa u regionu.

Prioritetni cilj u vođenju vanjske politike Bosne i Hercegovine je stupanje na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju ispunjavanjem uslova o kojim vodeće političke snage u Bosni i Hercegovini treba da državnim organima omoguće donošenje neophodnih odluka. Bosna i Hercegovina pridaje veliki značaj daljem razvoju regionalne saradnje i dobrosusjedskih odnosa sa zemljama u regionu vodeći aktivnu politiku u regionalnim forumima. Posebno mjesto u regionalnim forumima ima *Jadransko-jonska inicijativa* koja okuplja osam evropskih država od kojih sedam imaju izlaz na Jadransko i Jonsko more. Evropska unija aktivno pomaže aktivnosti Jadransko-jonske inicijative, a Bosna i Hercegovina aktivno učestvuje u radu od njenog osnivanja.

*Regionalna inicijativa o migracijama, azilu i povratku izbjeglica (MARRI)*¹⁴, koja u svom programu djelovanja obuhvata migracije, azil, upravljanje granicama, vizni režim, konzularnu tematiku i povratak raseljenih lica, imala je veoma značajnu ulogu o pitanju izbjeglih i raseljenih lica iz Bosne i Hercegovine. Bosna i Hercegovina članica je i drugih regionalnih foruma:

Inicijative za saradnju u jugoistočnoj Evropi (SECI), Međunarodne komisije za sliv rijeke Save, tzv. Savska komisija, *Strategije EU za region Dunava*,¹⁵ Unije za Mediteran i drugih.

Odnosi sa Organizacijom ujedinjenih naroda (OUN)

U odnosima sa Organizacijom ujedinjenih naroda Bosna i Hercegovina je privržena principima iz *Univerzalne deklaracije* kao putokazu za razvijanje međunarodne miroljubive saradnje, tolerancije i uvažavanja. Bosna i Hercegovina prošla je „put od države primaoca u državu davaoca

¹⁴ Osnovana je 2003. godine spajanjem dviju inicijativa i to Pakta stabilnosti – Inicijative o migracijama i azilu (MAI) i Inicijative o regionalnom povratku raseljenih lica (RRI). Zemlje članice su Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska, Srbija i Makedonija.

¹⁵ Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je 2010. godine, na prijedlog Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, usvojilo neslužbeni dokument „Strategija Evropske unije za region Dunava – prioriteti i doprinosi Bosne i Hercegovine u regionu Dunava“.

međunarodne pomoći¹⁶, koja aktivno doprinosi aktivnostima Organizacije ujedinjenih naroda učešćem u međunarodnim mirovnim misijama i radu najvažnijih tijela OUN-a, kao što su Vijeće sigurnosti i Vijeća za ljudska prava. Bosna i Hercegovina učestvuje u mirovnim misijama OUN-a u kojima također unosi svoje vlastito iskustvo iz bliske prošlosti kao i stečeno znanje u procesu rekonstrukcije i pomirenja.

Bosna i Hercegovina bila je jedna od deset nestalnih članica¹⁷ Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda u dvogodišnjem mandatu, što predstavlja značajan vanjskopolitički iskorak i priznanje njenim diplomatskim aktivnostima. Odgovorila je izazovu i uspjela da se potvrdi u definisanju stavova o svakom pojedinačnom svjetskom problemu i pitanjima koja su u tom periodu bila na dnevnom redu Vijeća sigurnosti. Potvrda je to i jačanju državnih institucija nadležnih za vođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine, prije svega, diplomatskih aktivnosti Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine. Doprinos Bosne i Hercegovine kao nestalne članice Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda bio je, između ostalog, u definisanju vanjskopolitičkih stavova Bosne i Hercegovine o pitanjima koja u prethodnom periodu nisu bila iskazana u prioritetima vanjske politike, prije svega, o stavovima o pitanjima rješavanja konflikata u svijetu. Kao multietničkoj i multikulturalnoj državi, na taj način otvoren joj je put za sticanje i prenos stečenih iskustava u rješavanju postkonfliktnih situacija, jačanju razumijevanja i izgradnji povjerenja među subjektima međunarodnog prava.

Odnosi Bosne i Hercegovine i Organizacije ujedinjenih naroda uslovljeni su aktuelnom međunarodnom političkom i ekonomskom situacijom, aktivnim praćenjem i učestvovanjem u rješavanju međunarodnih kriza, učešćem u radu tijela OUN-a u kojima je Bosna i Hercegovina članica kao i periodičnim izborima u organe UN-a za koja se kandiduje. Aktivnim učešćem u praćenju organa Vijeća sigurnosti, Generalne skupštine i njenih odbora predstavnici Bosne i Hercegovine doprinose održavanju trajnog mira međunarodne sigurnosti, dobrosusjedskih odnosa, stabilnosti i razvoja u svijetu, borbi

¹⁶http://www.mfa.ba/aktuelnosti/top_news/default.aspx?id=21312&template_id=16&pageIndex=1.

¹⁷ Za nestalnu članicu izabrana je 15. oktobra 2009. godine na zasjedanju Generalne skupštine UN-a, kao kandidat istočnoevropske grupe. Dvogodišnji mandat je započela 1. januara 2010. godine u toku kojeg je Bosna i Hercegovina predsjedavala i Komitetom za sankcije za Liberiju, neformalnom Radnom grupom Vijeća sigurnosti za dokumentaciju, potpredsjedavala komitetima za sankcije za Libiju, Sijera Leone i Sudan.

protiv globalnog terorizma, unapređenju i zaštiti ljudskih prava, radu Međunarodnog krivičnog suda, Međunarodnog tribunala za ratne zločine na tlu bivše SFRJ, u prevenciji međunarodnih konflikata u svijetu i održavanju mira. Bosna i Hercegovina se obavezala da će osigurati ostvarenje najvišeg nivoa zaštite međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. Ustav Bosne i Hercegovine kao i ustavi entiteta, kantona i Statut Brčko Distrikta garantuju osnovna ljudska prava i slobode, a u izvještajima Komiteta za ljudska prava OUN-a o provođenju ljudskih prava u Bosni i Hercegovini vidljiva su poboljšanja.

Ekonomska diplomatija

Zahvaljujući diplomatskim aktivnostima, Bosna i Hercegovina uključuje se u međunarodne ekonomske tokove i saradnju, procese globalizacije i regionalnih integracija. Proces integracije Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju predstavljaće značajni iskorak u pravcu jačanja ekonomskih kapaciteta i konkurentnosti na evropskom tržištu. Iskustva razvijenih zemalja pokazuju da je za snaženje izvoznih potencijala svake države nezaobilazna aktivnost ekonomske diplomatije. Potvrđuju to iskustva država sa razvijenom strategijom ekonomske diplomatije djelovanjem kroz diplomatsko-konzularna predstavništva u svijetu, zahvaljujući kojoj se promovišu ekonomski potencijali i privlače potencijalni strani investitori. Nažalost, Bosna i Hercegovina, i pored napora za uspostavljanje efikasnog koncepta, još uvijek nema dovoljno kapaciteta unutar diplomatsko-konzularne mreže koja će raditi na privlačenju stranih ulagača u perspektivne grane privrede (energetika, turizam, prehrambena i drvna industrija).

U Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine djeluje Odsjek za ekonomsku diplomatiju, formiran u cilju koordinacije aktivnosti u diplomatsko-konzularnim predstavništvima za prezentaciju privrednih potencijala Bosne i Hercegovine prema potencijalnim investitorima u saradnji sa Agencijom za promociju stranih ulaganja Bosne i Hercegovine i Vanjskotrgovinskom komorom Bosne i Hercegovine. Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine putem diplomatsko-konzularne mreže aktivno je u stvaranju pretpostavki za organizovanje nastupa privrednih delegacija Bosne i Hercegovine u zemljama potencijalnih investitora o privrednim mogućnostima Bosne i Hercegovine, investiranje u Bosnu i Hercegovinu kao i uključivanje delegacija privrednika prilikom organizovanja posjeta najviših državnih predstavnika Bosne i Hercegovine u svijetu.

Zaključak

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Evropskoj uniji, potpisan 2008. godine u Luksemburgu između Bosne i Hercegovine i Evropske zajednice i njenih država članica, strateški je prioritet vanjske politike Bosne i Hercegovine, a njegova puna primjena za sticanjem punopravnog članstva u Evropskoj uniji zasnovana je na širokom političkom konsenzusu. Intenzivira se proces evropskih integracija koji zahtijeva sveobuhvatno prilagođavanje politika, institucionalnog okvira i pravnog sistema u cilju dostizanja evropskih standarda u svim oblastima. Značajne unutrašnje reforme i opšta konsolidacija političkog sistema te snažniji privredni razvoj Bosne i Hercegovine neophodan su uslov ka porodici evropskih zemalja. U tom pravcu intenziviranje vanjskopolitičkog djelovanja u narednom periodu jedan je od prioritetnih zadataka bosanskohercegovačke diplomatije.

Prihvatajući koncept kolektivne sigurnosti kao kamen temeljac dugoročne vojne strategije, Bosna i Hercegovina opredijeljena je za ispunjenje ciljeva programa „Partnerstva za mir“ u okviru punopravnog članstva i saradnje sa NATO-om, povećanje transparentnosti odbrambenog planiranja i osiguranja potpune demokratske kontrole oružanih snaga. Bosna i Hercegovina doprinosi sigurnosti i stabilnosti na prostoru zapadnog Balkana, smanjenju napetosti u međunarodnim odnosima i jačanju aktivne saradnje među državama uz potpunu posvećenost opštim demokratskim principima.

Mjesto i uloga Bosne i Hercegovine i njene diplomatije u oblikovanju trajnog mira, stabilnosti i razvoja na području jugoistočne Evrope nezaobilazni su uz uvažavanje interesa svih država i naroda u regionu. Bosna i Hercegovina ima poseban interes u procesu demokratizacije i uspostavljanja dobrosusjedskih odnosa sa zemljama u regionu kao i rješavanja preostalih otvorenih pitanja nakon sukcesije bivše SFRJ na osnovama međunarodnog prava.

Učešće Bosne i Hercegovine u radu međunarodnih organizacija, sudjelovanju u mirovnim misijama kao i borbi protiv terorizma važan je vanjskopolitički faktor za stabilizaciju i budućnost Bosne i Hercegovine.

Opšti pravci i prioriteti za vođenje vanjske politike, utvrđeni od strane Predsjedništva Bosne i Hercegovine, temelj su djelovanja Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i njenih diplomatsko-konzularnih predstavništava u svijetu. Diplomacija Bosne i Hercegovine ima sve uslove za snažniji razvoj diplomatskih aktivnosti u narednom periodu u pravcu ispunjenja uslova koje joj je međunarodna zajednica postavila na putu ka Evropskoj uniji i evroatlantskim integracijama.

Literatura

1. Seizović, Z. (2008) *Međunarodno javno pravo* (zbirka eseja), Univerzitet u Zenici, Zenica.
2. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine (2013) „Opšti pravci i prioriteti provođenja vanjske politike BiH“, Sarajevo. Dostupno na: <http://web.predsjednistvobih.ba/vanj/?cid=3564,2,1>.
3. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine (2013). Dostupno na: <http://web.predsjednistvobih.ba/nadl/1/?cid=6,2,1>.
4. Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine (2013). Dostupno na: http://web.mfa.ba/vanjska_politika_bih/osnovni_pravci_vanjske_politike_bih/?id=2.
5. Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine (2013). Dostupno na: http://web.mfa.ba/aktuelnosti/top_news/default.aspx?id=21312&template_id=16&pageIndex=1.